

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ В НАВЧАННІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ

Шуть С.В., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А., Чекаліна Н.І., Боряк В.П.

Українська медична стоматологічна академія

Розглянуто доцільність впровадження інтерактивних методів навчання студентів медичного факультету з дисципліни «Загальна практика-сімейна медицина», які сприяють розвитку комунікативних навичок, формуванню інтелектуальної самостійності й професіоналізму.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, підготовка студентів, сімейна медицина.

The paper examines the feasibility of introducing interactive methods of teaching students of medical faculties in the subject "General Practice – Family Medicine", which promotes the development of communication skills, formation of intellectual independence and professionalism.

Keywords: interactive teaching methods, students training, family medicine.

Сьогоднішня потреба не тільки висококваліфікованих працівників, а й таких, які здатні самостійно, критично і творчо мислити, відповідальних, мобільних, конкурентоспроможних і професійно компетентних фахівців, здатних до саморозвитку і самореалізації [1].

Дедалі частіше роботодавці висувують вимогу до своїх працівників володіти не тільки високою професійністю, а й певними особистісними характеристиками і якостями. Отже, для все більшої кількості людей вища освіта сьогодні стає не просто засобом підготовки фахівців для різних сфер діяльності, а обов'язковим етапом розвитку особистості, що є характерною ознакою нашого часу. Освіта, як визначено в Законі України «Про освіту», — це основа інтелектуального, соціального, економічного, культурного і духовного розвитку суспільства і держави, яка ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами [2].

Вимоги сьогодення, як і традиції української вищої школи, передбачають, що в закладі вищої освіти людина не тільки її здобуває, а й соціалізується, остаточно формується як особистість.

Якість надання медичної допомоги громадянам України залежить, перш за все, від рівня практичної підготовки лікарів, здатних до творчої праці, освоєння і впровадження наукових та інформаційних технологій, професійного розвитку, конкурентоспроможності на ринку праці.

Основною умовою формування сімейного лікаря є набуття широкого спектра мультидисциплінарних знань [3]. Одним із напрямів для створення комфортних умов навчального процесу стало використання інноваційних технологій, насамперед інтерактивних методів навчання [4; 5]. Цей метод передбачає підвищення якості викладання теоретичного курсу з використанням сучасних технологій: проблемні лекції, лекції майстер-клас, лекції прес-конференції, де поряд із традиційними підходами широко застосовують технології ситуаційного навчання (кейс-метод, імітацію рольових ігор) [4; 6]. Не менш важливе засвоєння окремих позааудиторних тем із залученням низки інноваційних технологій: використання Інтернет-мережі, електронних варіантів напрацювань кафедри.

Традиційна освіта має основний недолік – пасивність слухача, тобто студент сприймає знання у формі, поданій лектором, у такій же формі відтворює під час іспиту. Виникають запитання: чи вміє користуватися знаннями студент, чи є творчим, чи вміє спостерігати, аналізувати, розв'язувати проблему, співпрацювати? Відповідь на ці запитання – інтерактивні методи навчання, в яких наявні два важливі елементи: активність і співпраця. Інтерактивні технології навчання – це здатність до активного взаємного діалогу.

Інтерактивне навчання стало одним із сучасних напрямів активного соціально-психологічного навчання, яке найбільшою мірою відповідає психологічним особливостям і педагогічним закономірностям навчання дорослої людини. Інтерактивне навчання забезпечує формування і розвиток компетенцій. Компетенції сучасного фахівця – це вміння діяти відповідно до цілей і завдань, уміння узгоджувати свої дії з діями партнера, уміння кооперуватися, йти на компроміс, самостійно розвиватися відповідно до сучасних вимог.

Ми зупинимося на ділових іграх при вивченні майбутніми лікарями дисципліни «Загальна практика – сімейна медицина». Вони стали ефективним методом засвоєння й узагальнення знань, а також повторення раніше засвоєних понять, у тому числі й інших дисциплін [7; 8]. Доцільність використання саме активних методів узгоджується і з даними експериментальної психології, згідно з якими засвоюється 10% матеріалу, сприйнятого на слух, 50% матеріалу побаченого і 90% із того, що студенти засвоїли самостійно. Визначаються діючі особи, наприклад: хворий, лікар загальної практики, лікар-лаборант, лікар кабінету функціональної діагностики, експерт, у ролі ведучого – викладач. Ведучий задає ситуацію, і кожен учасник гри має відтворити в словесній формі алгоритм своєї ролі. У цій ситуації студент-хворий відтворює клінічну ситуацію, лікар загальної практики проводить огляд, збір анамнезу, тактику обстеження, подальшого лікування, лікар-лаборант пропонує ймовірні лабораторні результати. Наприкінці експерт оцінює правильність лікарської тактики на кожному етапі. Викладач у цій методиці відповідає ролі наставника, він допомагає студентам, координує роботу і слідкує за тим, щоб група рухалась у напрямі відповідних цілей згідно з навчальним планом, указуючи на позитивні сторони й недоліки виконавців ролей, спонукає до дискусії, дає можливість учасникам захистити окремі позиції, визначає рівень засвоєння знань, професійних умінь і навичок із теми. Для проведення таких ділових ігор на кафедрі розроблено ситуаційні задачі з кожної теми згідно з планом.

Наш досвід свідчить, що ділова гра дає ефект занурення не в навчальну, а в реальну проблему з усією її складністю. Навчання завдяки наявності моменту дискусії, аналізу й обговорення дій між студентом і викладачем має потужний педагогічний потенціал. Як результат – ділові ігри спрямовані на виховання прийняття швидкого і правильного рішення, а також на вміння теоретичні знання застосовувати на практиці в конкретній ситуації. Професійно орієнтовані ділові ігри підвищують мотивацію студента до вивчення теми заняття, сприяють глибшому засвоєнню теоретичного матеріалу, оскільки розігруються клінічні ситуації, наближені до його майбутньої професійної діяльності.

Водночас ми, звісно, дуже добре розуміємо, що такі заняття все ж не є панацеєю і не можуть повністю замінити навчання «біля хворого» – обидві технології в сучасному освітньому процесі мають органічно доповнюватися.

Необхідність удосконалення й оптимізації навчального процесу продиктована сучасними вимогами до підготовки висококваліфікованих, усебічно розвинутих і ерудованих медичних спеціалістів.

Список використаної літератури

1. Вороненко Ю.В. Розвиток нових технологій у післядипломній освіті лікарів і провізорів: тенденції, експертні висновки та реальні оцінки ефективності навчання / Ю.В. Вороненко, О.П. Мінцер // Медична освіта. – 2013. – № 2. – С. 19-23.
2. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Удосконалення засвоєння практичних навичок і методик студентами та лікарями-інтернами – важлива складова кадрової перебудови первинної ланки медичної допомоги населенню України / О.П. Волосовець, Ю.С. П'ятницький, І.С. Вітенко [та ін.] // Медична освіта. – 2012. – № 3. – С. 3-7.
4. Susan S. The case study as a research method / S. Susan // University of Texas at Austin. – 1997. – 54 p.
5. Aronson L. Twelve tips for teaching reflection at all level of medical education / L. Aronson // Med. Teacher. – 2011. – Vol. 33 (3). – P. 200-205.
6. Використання інтерактивних методів навчання при вивченні основ внутрішньої медицини / О.С. Хухліна, Л.В. Каньовська, О.С. Воєвідка [та ін.] // Матеріали Всеукр. навч.-наук. конф., присв. 55-річчю Тернопільського держ. мед. ун-ту імені І.Я. Горбачевського МОЗ України [«Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу ВМ(Ф)НВ III-IV рівнів акредитації»], (м. Тернопіль, 26-27 квітня 2012 р.). – Тернопіль: Укрмедкнига, 2012. – С. 415-416.
7. Казаков Ю. М. Сучасні технології навчання у підготовці лікарів загальної практики – сімейної медицини / Ю. М. Казаков, С. В. Шуть, Т. А. Трибрат // Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів : матеріали навчально-методичної конференції. – Полтава, 2008. – С. 73-74.
8. Трибрат Т. А. Сучасні підходи і шляхи підвищення ефективності засвоєння знань під час самостійної роботи студентів / Т. А. Трибрат, Ю. М. Казаков, С. В. Шуть // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах : матеріали науково-практичної конференції з міжнар. участю, м. Полтава, 22 квітня 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 235-236.

МЕДИЧНА БЛОГОДИДАКТИКА І МЕДІАОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НОВІТНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ

Юфименко В.Г.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено навчальні можливості медіаджерел медичного і медико-філологічного спрямування, які наявні в інформаційному просторі як періодичні видання, сайти, блоги тощо.

Ключові слова: медична блогодидактика, медіаосвітні технології, професійна компетентність, блог, сайт.

This paper pays our attention on the educational opportunities of media sources of medical and medical-philological branches, such as periodicals, websites, blogs, etc.

Keywords: medical blogidactics, media education technologies, professional competence, blog, site.

Постановка проблеми. Осучасненню навчального процесу через розмаїття медіаосвітніх технологій сприяє розвиток медіадидактики. Вона має кілька складників і широкі перспективи. Можливості медіаосвітніх технологій спонукають до їх активної пропаганди і поширення в середовищі навчальних закладів різних профілів підготовки. На часі – активізувати напрацювання з медіадидактики вищої школи [1; 4; 9]. Нині один зі складників медіадидактики – поняття *блогодидактика* – має кілька означень: педагогічна, науково-педагогічна, медична... [1; 14]. Це – відкритий перелік, оскільки наповнення професійно-орієнтованих блогів актуальними прикладами для навчального процесу й самовдосконалення активно триває.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми засвідчує прискорений темп впровадження медіаосвітніх технологій у навчальний процес вищої школи.

Технології медіаосвіти нині передбачають залучення до навчального процесу і «традиційних» засобів масової інформації (періодичні видання, радіо, телебачення, кіно тощо), і засобів новітніх інформаційних технологій. Фахове мовлення спонукає, зокрема, звертатися до наукового стилю дисертаційних праць медичної галузі, до публікацій із термінознавства [8; 10; 15; 17]. Тож наразі наша **мета** – привернути увагу до навчальних можливостей медіаджерел медичного спрямування, які наявні в інформаційному просторі як періодичні видання, сайти, блоги тощо. Технології їх використання опрацьовують різні медіапродукти відповідно до завдань освітнього процесу. Причому, саме медіаосвітні технології, які інтенсивно розвиваються останнім часом, посідають чільне місце і в самоосвіті особистості [6; 11-13]. Наше завдання – представити широкому освітньому загалу деякі медіаджерела медичного спрямування.

Виклад основного матеріалу. З активізацією Інтернет-технологій до освітнього процесу почали залучати новітні технології, які свідчили про розвиток інтернет-дидактики. У грудні 2017 року в мережі Фейсбук було створено сторінку спільноти «Педагогічна блогодидактика» – для поширення передового досвіду педагогів-новаторів, які створюють власні блоги. Педагоги-блогодидакти отримали своє поле для поширення власного досвіду, ознайомлення з досвідом колег. Сторінка прислужилася багатьом учителям-предметникам. Особливо ж – молодим педагогам, які змогли самовдосконалюватись і набувати професійної компетентності з оперттям на досвід старших креативних колег. Можливості професійно-орієнтованого збагачення необхідними знаннями для розвитку і саморозвитку особистості практично безмежні, що й засвідчують наведені приклади з педагогічної та науково-педагогічної блогодидактики [1].